

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2007. gada 5. jūnijā *

Lieta C-170/04

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam,

ko *Högsta domstolen* (Zviedrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2004. gada 26. martā un kas Tiesā reģistrēts 2004. gada 6. aprīli, tiesvedībā

Klas Rosengren,

Bengt Morelli,

Hans Särman,

Mats Åkerström,

Åke Kempe,

Anders Kempe,

Mats Kempe,

* Tiesvedības valoda — zviedru.

Björn Rosengren,

Martin Lindberg,

Jon Pierre,

Tony Staf

pret

Riksåklagaren.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: pirmās palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], kurš veic priekšsēdētāja pienākumus, palātu priekšsēdētāji K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*], R. Šintgens [*R. Schintgen*], J. Klučka [*J. Klučka*], tiesneši H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*] (referents), U. Lehmušs [*U. Lohmus*], E. Levits, A. O'Kifs [*A. Ó Caoimh*] un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*],

ģenerāladvokāts A. Ticano [*A. Tizzano*], vēlāk P. Mengoci [*P. Mengozzi*], sekretāre S. Stremholma [*C. Strömholm*], vēlāk J. Svēdenborgs [*J. Swedenborg*], administratori,

ņemot vērā rakstveida procesu un tiesas sēdi 2005. gada 30. novembrī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- K. Rozengrēna [*K. Rosengren*], B. Morelli [*B. Morelli*], H. Sērmana [*H. Särman*], M. Okerstrēma [*M. Åkerström*], O. Kempes [*Å. Kempe*], A. Kempes [*A. Kempe*], M. Kempes [*M. Kempe*], B. Rozengrēna [*B. Rosengren*], M. Lindberga [*M. Lindberg*], J. Pjēra [*J. Pierre*] un T. Stafa [*T. Staf*] vārdā — K. fon Kvitcovs [*C. von Quitzow*], *juris doktor*, un U. Stigare [*U. Stigare*], *advokat*,

- Zviedrijas valdības vārdā — A. Kruse [*A. Kruse*] un K. Vistranda [*K. Wistrand*], pārstāvji,

- Somijas valdības vārdā — A. Gimareša-Purokoski [*A. Guimaraes-Purokoski*], pārstāve,

- Norvēģijas valdības vārdā — T. Nordbijs [*T. Nordby*] un I. Jūpvīka [*I. Djupvik*], pārstāvji,

- Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — L. Strēma van Lira [*L. Ström van Lier*] un A. Kaeiros [*A. Caeiros*], pārstāvji,

- EBTA Uzraudzības iestādes vārdā — N. Fengers [*N. Fenger*] un A. T. Andersens [*A. T. Andersen*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta Ticano secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 30. martā,

ņemot vērā 2006. gada 14. jūnija rīkojumu atsākt mutvārdu procesu un tiesas sēdi 2006. gada 19. septembrī,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- K. Rozengrēna, B. Morelli, H. Sērmana, M. Okerstrēma, O. Kempes, A. Kempes, M. Kempes, B. Rozengrēna, M. Lindberga, J. Pjēra un T. Stafa vārdā — K. fon Kvitcovs, *juris doktor*, un U. Stigare, *advokat*,

- Zviedrijas valdības vārdā — A. Kruse un K. Vistranda, pārstāvji,

- Somijas valdības vārdā — A. Gimareša-Purokoski un E. Biglina [*E. Bygglin*], pārstāves,

- Norvēģijas valdības vārdā — T. Nordbijs, kā arī I. Jūpvika un K. Floistada [*K. Floistad*], pārstāvji,

- Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — L. Strēma van Lira un A. Kaeiross, pārstāvji,

— EBTA Uzraudzības iestādes vārdā — N. Fengers un A. T. Andersens, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokāta Mengoci secinājumus tiesas sēdē 2006. gada 30. novembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par EKL 28., 30. un 31. panta interpretāciju.

- 2 Šis lūgums tika iesniegts prāvā *K. Rosengren, B. Morelli, H. Särman, M. Åkerström, Å. Kempe, A. Kempe, M. Kempe, B. Rosengren, M. Lindberg, J. Pierre* un *T. Staf* pret *Riksåklagaren* (Karalistes prokurors) par viņa kastu konfiskāciju, kuras tika importētas, neievērojot 1994. gada 16. decembra Likumu par alkoholiskajiem dzērieniem (*alkohollagen*) (SFS 1994, Nr. 1738; turpmāk tekstā — “Likums par alkoholu”).

Atbilstošās valsts tiesību normas

3 Likuma par alkoholu 1. nodaļā, kuras virsraksts ir “Ievada noteikumi”, ir noteikts, ka tas attiecas uz alkoholisko dzērienu ražošanu, reklāmu un importu, kā arī uz šo preču tirdzniecību.

4 1. nodaļas 8. panta noteikumos paredzēts:

“[...] Ar pārdošanu saprot dzēriena visu veidu nodošanu pret samaksu.

Pārdošana patērētājam ir mazumtirdzniecība vai apkalpošana sabiedriskās ēdināšanas vietā, ja pārdod patērēšanai uz vietas. Cita veida pārdošanu apzīmē ar vairumtirdzniecību.”

5 Likuma par alkoholu 4. nodaļas, kuras virsraksts ir “Vairumtirdzniecība”, 1. un 2. pantā ir noteikts:

“1. pants — Ar spirtoto dzērienu, vīna vai stiprā alus vairumtirdzniecību var nodarboties tikai personas, kas ir saņēmušas noliktavas atļauju vai ir reģistrētas kā šāda veida preču saņēmējas saskaņā ar [1994. gada 15. decembra] Likuma par alkohola nodokli 9. vai 12. pantu (*SFS* 1994, Nr. 1564). No tā izriet, ka tiesības nodarboties ar vairumtirdzniecību attiecas tikai uz dzērienu, par kuru ir noliktavas atļauja vai saņēmēja reģistrācija saskaņā ar Likuma par alkohola nodokli noteikumiem.

Neskarot pirmās daļas noteikumus, ar spirtoto dzērienu, vīna vai stiprā alus vairumtirdzniecību var nodarboties mazumtirdzniecības uzņēmums saskaņā ar 5. nodaļas 1. panta trešās daļas noteikumiem.

Neierobežojot pirmās daļas noteikumus, tirdzniecības vietas licences īpašnieki var individuāli pārdot minētajā licencē norādītās preces visām personām, kurām ir tiesības nodarboties ar minēto preču vairumtirdzniecību.

2. pants — Spirtotos dzērienus, vīnu un stipro alu Zviedrijā var importēt tikai personas, kas saskaņā ar 1. panta pirmo daļu ir tiesīgas nodarboties ar šo preču vairumtirdzniecību, kā arī mazumtirdzniecības uzņēmumi, lai pildītu pienākumus, kas tiem noteikti saskaņā ar 5. nodaļas 5. pantu.

Neierobežojot pirmās daļas noteikumus, spirtotos dzērienus, vīnu un stipro alu var importēt:

[..]

2) ceļotājs, kas sasniedzis vismaz 20 gadu vecumu, vai ikviena šādu vecumu sasniegusi persona, kura strādā uz transporta līdzekļa, personiskam vai ģimenes patēriņam, vai kā dāvanu piederīgajiem personiskam vai ģimenes patēriņam;

[..]

4) ikviena vismaz 20 gadu vecumu sasniegusi privātpersona vai profesionāls pārvaldītājs, kas rīkojas šīs personas vārdā, kura atgriežas Zviedrijā, ja dzērieni ir paredzēti personiskam vai ģimenes patēriņam;

5) ikviena vismaz 20 gadu vecumu sasniegusi privātpersona vai profesionāls pārvaldītājs, kas rīkojas šīs personas vārdā, kas dzērienus ir saņēmusi mantojumā, ja tie ir paredzēti personiskam vai ģimenes patēriņam, un

6) kā atsevišķu dāvanu ar profesionāla pārvaldītāja starpniecību, ko privātpersona no citas valsts ir nosūtījusi privātpersonai Zviedrijā, kura sasniegusi vismaz 20 gadu vecumu, personiskam vai ģimenes patēriņam.

[..]”

6) Likuma par alkoholu 5. nodaļa, kuras virsraksts ir “Mazumtirdzniecība”, pilnvaro vienu valsts uzņēmumu, kas izveidots īpaši šim mērķim, nodrošināt vīna, stiprā alus un spirtoto dzērienu mazumtirdzniecību Zviedrijā. Šim mērķim izveidotais uzņēmums ir *Systembolaget Aktiebolag* (turpmāk tekstā — “*Systembolaget*”), Zviedrijas valstij pilnībā piederoša akciju sabiedrība.

7) Šī uzņēmuma darbība, vadība un kontroles noteikumi ir paredzēti ar valsti noslēgtā līgumā.

8 Tās pašas 5. nodaļas 5. pantā ir noteikts:

“Spirtotos dzērienus, vīnu vai stipro alu, kas nav noliktavā, iepērk pēc pieprasījuma, ja vien mazumtirdzniecības uzņēmumam pret to nav iebildumu.”

9 Likuma par alkoholu 10. nodaļas 10. pantā paredzēts, ka par alkoholisko dzērienu nelikumīgu ieviešanu soda saskaņā ar 2000. gada 30. novembra Likumu par kontrabandu (*lagen om straff för smuggling*) (SFS 2000, Nr. 1225), kurā ir noteikts, ka krāpnieciski ievestu vīnu konfiscē, ja vien šāds pasākums nav acīmredzami nesamērīgs.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

10 Prasītāji pamata lietā no savas dzīvesvietas Zviedrijā pasūtīja pa pastu un bez starpnieka Spānijā ražotu vīnu kastēs.

11 Šīs kastes, kas Zviedrijā tika ievestas, nedeklarējot muitā, tika konfiscētas ar pamatojumu, ka tās saskaņā ar Likumu par alkoholu esot importētas nelikumīgi.

12 *Göteborgs tingsrätt* (Gēteborgas Pirmās instances tiesa) ar 2002. gada 3. janvāra spriedumu apstiprināja preču konfiskāciju. *Hovrätten för Västra Sverige* (Rietumzviedrijas Apelācijas tiesa) noraidīja apelācijas sūdzību, ko prasītāji pamata lietā bija iesnieguši par šo spriedumu.

13 Prasītāji pamata lietā to pārsūdzēja apelācijas kārtībā *Högsta domstolen* (Augstākā tiesa). Tā uzskatīja, ka tās lēmums ir atkarīgs no Zviedrijas tiesību aktu saderību ar EK līgumu attiecībā uz principiālo aizliegumu visiem rezidentiem tieši importēt, pašiem nenodrošinot pārvadājumu, alkoholiskos dzērienus Zviedrijas teritorijā.

14 Šajos apstākļos *Högsta domstolen* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai var pieņemt, ka importa, ko veic fiziskas personas [veic tieši ar pasūtījumu], aizliegums ir daļa no tā, kā funkcionē mazumtirdzniecības monopols, un tādējādi nav pretrunā ar EKL 28. pantu, un tas ir izvērtējams tikai atbilstoši EKL 31. pantam?

- 2) Vai — ja uz pirmo jautājumu atbilde ir apstiprinoša, — šādā gadījumā [..] importa aizliegums ir saderīgs ar EKL 31. pantā paredzētajiem nosacījumiem par komerciālajiem valsts monopoliem?

- 3) Vai — gadījumā, ja atbilde uz pirmo jautājumu ir noliedzīga, — EKL 28. pants ir interpretējams tādējādi, ka tas, neskatoties uz *Systembolaget* pienākumu uz pieprasījuma pamata pircējam piegādāt noliktavā neesošus alkoholiskos dzērienus, principā nepieļauj [minēto aizliegumu]?

- 4) Vai — gadījumā, ja atbilde uz trešo jautājumu ir apstiprinoša, — šāds [..] aizliegums ir atzīstams par pamatotu un samērīgu attiecībā uz cilvēka veselības un dzīvības aizsardzību?”

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 15 Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai, pārbaudot saderību ar Kopienas tiesībām, valsts tiesību noteikums, kas privātpersonām aizliedz importēt alkoholiskos dzērienus, kā tas izriet no Likuma par alkoholu 4. nodaļas 2. panta pirmās daļas, ir vērtējams saskaņā ar EKL 31. pantu par komerciāliem valsts monopoliem vai saskaņā ar EKL 28. pantu, kas aizliedz importa kvantitatīvos ierobežojumus vai citus pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību.
- 16 Netiek apstrīdēts, ka pamata lietā attiecīgais valsts pasākums ir viens no noteikumiem Likumā par alkoholu, ar kuru tiek izveidots arī komerciāls monopols, kuram piešķirtas ekskluzīvas tiesības uz alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecību Zviedrijā. Šis monopols ir piešķirts *Systembolaget*.
- 17 Ņemot vērā Tiesas judikatūru, noteikumi par šāda monopola pastāvēšanu un darbību ir jāizvērtē, ievērojot EKL 31. panta noteikumus, kas ir īpaši piemērojami komerciāla valsts monopola ekskluzīvo tiesību izmantošanai (skat. 1976. gada 17. februāra spriedumu lietā 91/75 *Miritz*, *Recueil*, 217. lpp., 5. punkts; 1979. gada 20. februāra spriedumu lietā 120/78 *Rewe-Zentral*, dēvētu par "Cassis de Dijon", *Recueil*, 649. lpp., 7. punkts; 1979. gada 13. marta spriedumu lietā 91/78 *Hansen*, *Recueil*, 935. lpp., 9. un 10. punkts; 1995. gada 14. decembra spriedumu lietā C-387/93 *Banchemo*, *Recueil*, I-4663. lpp., 29. punkts, un 1997. gada 23. oktobra spriedumu lietā C-189/95 *Franzén*, *Recueil*, I-5909. lpp., 35. punkts).
- 18 Turpretī citu valsts tiesību aktu noteikumu ietekme uz Kopienas iekšējo tirdzniecību, ko iespējams nošķirt no monopola darbības, lai arī tie to ietekmē, ir jāizvērtē, ņemot vērā EKL 28. pantu (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Franzén*, 36. punkts).

- 19 Tādēļ ir svarīgi pārbaudīt, vai pamata lietā attiecīgais aizlieguma pasākums ir noteikums, kas attiecas uz monopola pastāvēšanu un darbību.
- 20 Vispirms ir jāatgādina, ka īpašo funkciju, kas monopolam uzticēta ar Likumu par alkoholu, veido tam piešķirtās ekskluzīvās tiesības Zviedrijā nodarboties ar alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecību patērētājiem, izņemot sabiedriskās ēdināšanas nozari. Netiek apstrīdēts, ka šāda ekskluzivitāte neattiecas uz minēto dzērienu importu.
- 21 Lai gan attiecīgais pasākums pamata lietā, reglamentējot alkoholisko dzērienu importu Zviedrijas Karalistes teritorijā, ietekmē preču brīvu apriti Eiropas Kopienā, tas pats par sevi neattiecas uz monopola ekskluzīvo tiesību izmantošanu attiecībā uz alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecību Zviedrijas teritorijā.
- 22 Šis pasākums, kas tādējādi neattiecas uz monopola īpašās funkcijas īstenošanu, līdz ar to nav uzskatāms par saistītu ar šī monopola pastāvēšanu.
- 23 Tālāk no Tiesai iesniegtajiem materiāliem izriet, ka saskaņā ar Likuma par alkoholu 5. nodaļas 5. pantu *Systembolaget* principā ir pienākums importēt jebkādu alkoholisku dzērienu pēc patērētāja pieprasījuma un uz viņa rēķina. Tādēļ tāda aizlieguma privātpersonām importēt alkoholiskos dzērienus, kas izriet no Likuma par alkoholu 4. nodaļas 2. panta pirmās daļas, rezultātā patērētāji, kas vēlas iegādāties šādus dzērienus, tiek virzīti uz monopolu, un līdz ar to tam var būt ietekme uz minētā monopola darbību.

- 24 Taču šāds aizlieguma pasākums isti neregulē monopola darbību, jo tas neattiecas uz alkoholisko dzērienu mazumtirdzniecības kārtību Zviedrijas teritorijā. It īpaši tas neregulē ne monopola preču izvēles sistēmu, ne tā tirdzniecības tīklu, ne tirdzniecības veidošanu vai minētā monopola izplatīto preču reklāmu.
- 25 Turklāt šis pasākums izriet no noteikumiem Likumā par alkoholu, kas ietverti tā 4. nodaļā par vairumtirdzniecību. Tiesa jau ir lēmusi, ka šīs nodaļas normas, kas alkoholisko dzērienu importu atļauj tikai vairumtirdzniecības licences īpašniekiem, nav to normu skaitā, kas reglamentē monopola darbību (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Franzén*, 34., 67. un 70. punkts).
- 26 Šajos apstākļos šādu aizliegumu nevar uzskatīt par normu, kas attiecas uz monopola pastāvēšanu vai darbību. Pārbaudot šāda pasākuma saderību ar Kopienas tiesībām, it īpaši ar Līguma noteikumiem par preču brīvu apriti, EKL 31. pantam tāpēc nav nozīmes.
- 27 Līdz ar to uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka tāds valsts tiesību noteikums, kas privātpersonām aizliedz importēt alkoholiskos dzērienus, kāds izriet no Likuma par alkoholu 4. nodaļas 2. panta pirmās daļas, ir jāvērtē, ņemot vērā EKL 28. pantu, nevis EKL 31. pantu.

Par otro jautājumu

- 28 Otrais jautājums tiek uzdots gadījumā, ja Tiesa uzskatītu, ka aizliegums pamata lietā ir jāvērtē, ņemot vērā EKL 31. pantu.

29 Ņemot vērā atbildi uz pirmo jautājumu, uz otro jautājumu nav jāatbild.

Par trešo jautājumu

30 Ar trešo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tāds pasākums, kas privātpersonām aizliedz importēt alkoholiskos dzērienus, kāds izriet no Likuma par alkoholu, ir importa kvantitatīvs ierobežojums EKL 28. panta izpratnē, pat ja minētais likums mazumtirdzniecības monopola īpašniekam uzliek pienākumu piegādāt un līdz ar to vajadzības gadījumā importēt attiecīgus dzērienus pēc pieprasījuma.

31 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka preču brīva aprīte ir EK līguma pamatprincips, kas izpaužas EKL 28. pantā noteiktajā kvantitatīvo ierobežojumu, kā arī jebkuru pasākumu ar tiem līdzvērtīgu iedarbību aizliegumā importam starp dalībvalstīm (2006. gada 10. janvāra spriedums lietā C-147/04 *De Groot en Slot Allium un Bejo Zaden*, Krājums, I-245. lpp., 70. punkts).

32 EKL 28. pantā noteiktais aizliegums noteikt pasākumus ar kvantitatīviem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību attiecas uz jebkuru dalībvalstu tiesisko regulējumu, kas tieši vai netieši, faktiski vai iespējami varētu ietekmēt Kopienas iekšējo tirdzniecību (skat. it īpaši 1974. gada 11. jūlija spriedumu lietā 8/74 *Dassonville, Recueil*, 837. lpp., 5. punkts; 2003. gada 23. septembra spriedumu lietā C-192/01 Komisija/Dānija, *Recueil*, I-9693. lpp., 39. punkts; 2004. gada 2. decembra spriedumu lietā C-41/02 Komisija/Nīderlande, Krājums, I-11375. lpp., 39. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *De Groot en Slot Allium un Bejo Zaden*, 71. punkts).

- 33 Šajā gadījumā vispirms ir jāatzīst, ka pat Likuma par alkoholu 5. nodaļas 5. panta noteikumi pamata lietas faktu rašanās laikā spēkā esošajā redakcijā *Systembolaget* deva iespēju iebilst patērētāja pieprasījumam piegādāt un līdz ar to vajadzības gadījumā importēt dzērienus, kas nebija iekļauti monopola piedāvātajā sortimentā. Šādos apstākļos aizliegums privātpersonām šādus dzērienus Zviedrijā importēt tieši, pašiem nenodrošinot to pārvadāšanu, kas netiek kompensēts ar monopolam uzlikto pienākumu importēt šādus dzērienus vienmēr, kad to pieprasa ieinteresētās personas, ir importa kvantitatīvs ierobežojums.
- 34 Faktiski un neatkarīgi no iepriekšējā punktā atgādinātās iespējas netiek apstrīdēts, ka gadījumos, kad patērētāji izmanto *Systembolaget* pakalpojumus, lai iegādātos importējamus alkoholiskos dzērienus, ieinteresētās personas saskaras ar dažādām neērtībām, kādas tiem nerastos, ja tās šos dzērienus importētu pašas.
- 35 Ņemot vērā rakstveida procedūrā un tiesas sēdē sniegto informāciju, izrādās, ka ieinteresētajiem patērētājiem kādā no monopola veikaliem ir jāaizpilda pasūtījuma veidlapa, jāatgriežas, lai to parakstītu, ja piegādātāja piedāvājums tiek pieņemts, un vēlāk jāsaņem preces pēc to importēšanas. Šāds pasūtījums tiek pieņemts tikai tad, ja tiek pasūtīts importējamo pudeļu noteiktais minimālais skaits. Patērētājs nevar kontrolēt ne pārvadājuma nosacījumus, ne pasūtīto dzērienu iepakojumu, un viņš nevar izvēlēties pasūtāmo pudeļu veidu. Tāpat izrādās, ka par ikvienu importu pircējam prasītā cena ietver ne tikai piegādātāja rēķinā norādīto dzērienu cenu, bet arī atlīdzību par *Systembolaget* administratīvajiem un transporta izdevumiem, kā arī 17 % uzcenojumu, kas pircējam principā nebūtu jāmaksā, ja viņš šīs preces tieši importētu pats.
- 36 Līdz ar to uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka tāds pasākums, kas privātpersonām aizliedz importēt alkoholiskos dzērienus, kāds izriet no Likuma par alkoholu

4. nodaļas 2. panta pirmās daļas, ir importa kvantitatīvs ierobežojums EKL 28. panta izpratnē, pat ja minētais likums mazumtirdzniecības monopola īpašniekam uzliek pienākumu piegādāt un līdz ar to vajadzības gadījumā importēt attiecīgus dzērienus pēc pieprasījuma.

Par ceturto jautājumu

- 37 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tāds pasākums, kas privātpersonām aizliedz importēt alkoholiskos dzērienus, kāds izriet no Likuma par alkoholu 4. nodaļas 2. panta pirmās daļas, ir uzskatāms par pamatotu, ievērojot EKL 30. pantu, ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības apsvērumiem.
- 38 Tas ir tiesa, ka pasākumi, kas rada importa kvantitatīvus ierobežojumus EKL 28. panta izpratnē, var būt pamatoti īpaši, kā tas paredzēts EKL 30. pantā, ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības apsvērumiem (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Franzén*, 75. punkts).
- 39 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru cilvēku veselība un dzīvība ieņem pirmo vietu starp lietām vai interesēm, ko aizsargā EKL 30. pants, un dalībvalstīm Līgumā noteiktajās robežās ir jāizlemj, kādā līmenī tās vēlas nodrošināt to aizsardzību (skat. 2003. gada 11. decembra spriedumu lietā *C-322/01 Deutscher Apothekerverband, Recueil*, I-14887. lpp., 103. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 40 Tiesa jau ir atzinusi, ka tāds tiesiskais regulējums, kura mērķis ir ietekmēt alkohola patēriņu, lai novērstu alkoholisko vielu radīto kaitīgo ietekmi uz cilvēku veselību un

sabiedrību, un kas tādējādi cenšas cīnīties pret alkohola pārmērīgu lietošanu, atbilst EKL 30. pantā atzītajām rūpēm par sabiedrības veselību un sabiedrisko kārtību (skat. 2006. gada 28. septembra spriedumu lietā *C-434/04 Ahokainen* un *Leppik*, Krājums, I-9171. lpp., 28. punkts).

- 41 Tomēr ir nepieciešams, lai attiecīgais pasākums, kā tas paredzēts EKL 30. pantā, netiktu piemērots dalībvalstu tirdzniecībā kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzeklis.
- 42 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka neviens Tiesas rīcībā esošs fakts neļauj uzskatīt, ka sabiedrības veselības apsvērumi, uz kuriem Zviedrijas iestādes atsaucas apstākļos, kas ir minēti šī sprieduma 44. un 48. punktā, būtu novērsti no to mērķa un izmantoti tādā veidā, lai diskriminētu citu dalībvalstu izcelsmes preces vai netieši aizsargātu konkrētus valsts ražojumus (2001. gada 8. marta spriedums lietā *C-405/98 Gourmet International Products*, *Recueil*, I-1795. lpp., 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 43 Turklāt tāds valsts tiesiskais regulējums vai prakse, kam var būt ierobežojoša iedarbība vai jau ir ierobežojoša iedarbība uz importu, ir saderīgs ar Līgumu tikai tad, ja tas ir nepieciešams cilvēku veselības un dzīvības efektīvai aizsardzībai. Valsts tiesisko regulējumu vai praksi nevar pamatot ar EKL 30. pantā paredzēto izņēmumu, ja cilvēku veselību un dzīvību tikpat efektīvi var aizsargāt ar pasākumiem, kas tirdzniecību Kopienā ierobežo mazāk (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Deutscher Apothekerverband*, 104. punkts).
- 44 Šajā sakarā Zviedrijas valdība aizlieguma pasākumu pamata lietā vispirms cenšas pamatot ar nepieciešamību vispārēji ierobežot alkohola patēriņu.

- 45 Taču ir jāatzīst — lai gan aizliegums privātpersonām tieši importēt alkoholiskos dzērienus samazina patērētājam pieejamos piedāvājuma avotus un zināmā mērā var veicināt šādu dzērienu kaitīgās ietekmes novēršanu to iegūšanas grūtību dēļ, tomēr saskaņā ar Likuma par alkoholu 5. nodaļas 5. pantu patērētājs tik un tā vienmēr var pieprasīt *Systembolaget* piegādāt viņam šīs preces.
- 46 Patiesi un, kā jau minēts šī sprieduma 33. punktā, saskaņā ar Likuma par alkoholu 5. nodaļas 5. pantu pamata lietas faktu rašanās laikā spēkā esošajā redakcijā pienākums piegādāt alkoholiskos dzērienus pēc pasūtījuma ir papildināts ar *Systembolaget* iespēju atteikt šādu pasūtījumu. Taču minētajā pantā nav precizēts, ar kādiem motīviem šādu atteikumu var pamatot. Katrā ziņā no Tiesas rīcībā esošās informācijas neizriet, ka *Systembolaget* praksē būtu atteikusi šādu piegādi, ņemot vērā pasūtītā alkohola konkrētu daudzuma ierobežojumu, vai vismaz tādu ierobežojumu alkoholiskiem dzērieniem ar lielāku alkohola saturu.
- 47 Šādos apstākļos aizliegums privātpersonām tieši importēt alkoholiskos dzērienus šķiet līdzeklis, kas dod priekšroku šo preču izplatīšanas kanālam, novirzot uz *Systembolaget* importējamā alkohola pieprasījumu. Savukārt, ņemot vērā apgalvoto mērķi, proti, vispārēji ierobežot alkohola patēriņu, lai aizsargātu cilvēku veselību un dzīvību, minētais aizliegums tā iedarbības šajā ziņā marginālā rakstura dēļ ir uzskatāms par nepiemērotu šī mērķa sasniegšanai.
- 48 Zviedrijas valdība tālāk apgalvo, ka attiecīgais aizliegums pamata lietā, novirzot pieprasījumu uz *Systembolaget*, atbilst mērķim aizsargāt jauniešus pret alkohola lietošanas kaitīgo ietekmi, jo *Systembolaget*, kam ir pienākums pārbaudīt pasūtītāju vecumu, alkoholiskos dzērienus var piegādāt tikai personām, kas ir sasniegušas vismaz divdesmit gadu vecumu. Turklāt Likuma par alkoholu 4. nodaļas 2. panta otrā daļa šādām personām atšķirībā no gados vecākiem ceļotājiem aizliedz ievest Zviedrijā alkoholiskos dzērienus kā ceļotājiem.

- 49 Nevar apstrīdēt — ja aizliegums pamata lietā izrādās līdzeklis, kā efektīvi novērst, ka jaunieši kļūst par alkoholisko dzērienu pircējiem, un tādējādi samazinātu risku, ka tie kļūst par patērētājiem, šādu aizliegumu var uzskatīt par pamatotu, ņemot vērā EKL 30. pantā noteikto sabiedrības veselības aizsardzības mērķi.
- 50 Taču, tā kā aizliegums, kāds izriet no pamata lietā izskatāmā valsts tiesiskā regulējuma, ir preču brīvas aprites principa izņēmums, valsts iestādēm ir jāpierāda, ka šāds tiesiskais regulējums atbilst samērīguma principam, proti, tas ir vajadzīgs izvīzīto mērķu īstenošanai, un ka šo mērķi nevarētu sasniegt ar aizliegumiem vai ierobežojumiem, kas apmēra ziņā ir mazāki vai kas mazākā mērā ietekmē Kopienas iekšējo tirdzniecību (šajā sakarā skat. 1994. gada 14. jūlija spriedumu lietā *C-17/93 Van der Veldt, Recueil*, I-3537. lpp., 15. punkts; iepriekš minēto spriedumu lietā *Franzén*, 75. un 76. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā *Ahokainen* un *Leppik*, 31. punkts).
- 51 Importa aizliegums pamata lietā attiecas uz visiem neatkarīgi no vecuma. Tādēļ tas acīmredzami pārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu mērķi aizsargāt jauniešus pret alkohola lietošanas kaitīgo ietekmi.
- 52 Runājot par nepieciešamību kontrolēt vecumu, ir jānorāda, ka aizlieguma pamata lietā rezultātā aprobežojoties ar importēto alkoholisko dzērienu tirdzniecību tikai *Systembolaget* veikalos, valsts tiesību akti pakļauj to izplatīšanu centralizētai un viendabīgai sistēmai, kas monopola pārstāvjiem saskaņā ar sasniedzamo mērķi ļauj konsekventi nodrošināt, ka preces tiek nodotas tikai personām, kas ir vecākas par divdesmit gadiem.

- 53 Pastāvot šādiem apstākļiem, no Tiesas rīcībā esošās informācijas izriet, ka, lai gan *Systembolaget* principā izmanto šādu preču izplatīšanas un pircēju vecuma pārbaudes kārtību, pastāv citas alkoholisko dzērienu izplatīšanas metodes, kas tādējādi šādas pārbaudes pienākumu uztic trešām personām. It īpaši netiek apstrīdēts, ka *Systembolaget* atzīst, ka virkne pārstāvju ārpus monopola tirdzniecības vietām vecuma pārbaudi var veikt alkoholisko dzērienu piegādes brīdī, piemēram, pārtikas veikalos vai degvielas uzpildes stacijās. Turklāt šādas pārbaudes esamība nav skaidri noteikta un pārbaudāma gadījumos, kad *Systembolaget*, kā to īpaši norāda Zviedrijas valdība, alkoholiskos dzērienus piegādā “pa pastu vai citā piemērotā veidā tuvākajā stacijā vai autoveikala pieturā”.
- 54 Šajā kontekstā nešķiet, ka personu, kurām tiek piegādāti minētie dzērieni, vecuma pārbaudes nevainojama efektivitāte tiktu skaidri nodrošināta jebkuros apstākļos, un šīs sistēmas izvirzītais mērķis tādējādi tiek īstenots tikai daļēji.
- 55 Atliek atbildēt uz jautājumu, vai ir iespējamās citas metodes, kas mazāk aizskartu preču brīvas aprites principu un kuras varētu aizstāt lietā izskatāmo sistēmu, lai vismaz tikpat efektīvi īstenotu šo mērķi aizsargāt jauniešu veselību.
- 56 Šajā sakarā Eiropas Kopienu Komisija apgalvo, kam netiek iebilsts, ka vecuma pārbaudi varētu veikt ar deklarāciju, kurā importēto dzērienu saņēmējs importēšanas brīdī precēm pievienotā pavadlapā apliecina, ka ir vecāks par divdesmit gadiem. Tikai tā informācija, kas ir Tiesas rīcībā, neļauj uzskatīt, ka šāda metode, papildināta ar piemērotu kriminālsodu neievērošanas gadījumā, būtu mazāk efektīva nekā *Systembolaget* īstenotā metode.

57 Tādēļ nav pierādīts, ka attiecīgais aizliegums pamata lietā ir samērīgs, lai īstenotu mērķi aizsargāt jauniešus pret alkohola lietošanas kaitīgo ietekmi.

58 Šādos apstākļos uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka pasākums, kas privātpersonām aizliedz importēt alkoholiskos dzērienus, kāds izriet no Likuma par alkoholu 4. nodaļas 2. panta pirmās daļas,

— būdams nepiemērots, lai īstenotu mērķi vispārēji ierobežot alkohola patēriņu, un

— nebūdams samērīgs, lai īstenotu mērķi aizsargāt jauniešus pret alkohola lietošanas kaitīgo ietekmi,

nav uzskatāms par pamatotu, ņemot vērā EKL 30. pantu, ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības apsvērumiem.

Par tiesāšanās izdevumiem

59 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospiež:

- 1) valsts tiesību noteikums, kas privātpersonām aizliedz importēt alkoholiskos dzērienus, kāds izriet no 1994. gada 16. decembra Likuma par alkoholiskajiem dzērieniem (*alkohollagen*) 4. nodaļas 2. panta pirmās daļas, ir jāvērtē, ņemot vērā EKL 28. pantu, nevis EKL 31. pantu;
- 2) pasākums, kas privātpersonām aizliedz importēt alkoholiskos dzērienus, kāds izriet no Likuma par alkoholiskajiem dzērieniem 4. nodaļas 2. panta pirmās daļas, ir importa kvantitatīvs ierobežojums EKL 28. panta izpratnē, pat ja minētais likums mazumtirdzniecības monopola īpašniekam uzliek pienākumu piegādāt un līdz ar to vajadzības gadījumā importēt attiecīgus dzērienus pēc pieprasījuma;
- 3) pasākums, kas privātpersonām aizliedz importēt alkoholiskos dzērienus, kāds izriet no Likuma par alkoholiskajiem dzērieniem 4. nodaļas 2. panta pirmās daļas,
 - būdams nepiemērots, lai īstenotu mērķi vispārēji ierobežot alkohola patēriņu, un
 - nebūdams samērīgs, lai īstenotu mērķi aizsargāt jauniešus pret alkohola lietošanas kaitīgo ietekmi,nav uzskatāms par pamatotu, ņemot vērā EKL 30. pantu, ar cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības apsvērumiem.

[Paraksti]